



Nuuk, 11. november 2024

Temaorientering nr. 1/2024 om *kommentarer til det amerikanske præsidentvalg*

Formanden for Naalakkersuisut lægger vægt på styrket samarbejde og demokratiske værdier

Formanden for Naalakkersuisut, Múte Bourup Egede, udtalte på valgdagen den 5. november 2024, at han ser en fremtid med styrket samarbejde mellem Grønland og USA. *”Begge store lejre i USA har påvist overfor Grønland, at de ønsker et godt og tæt samarbejde med os. Der er således helt konkrete fælles målsætninger os imellem. Jeg regner med at det samarbejde vil blive styrket, uanset hvem der bliver præsident i USA”*, sagde han til Sermitsiaq.

Muté Bourup Egede tilkendegav desuden, at Naalakkersuisut respekterer valgets udfald, og at det er vigtigt at fortsætte samarbejdet mellem de demokratiske lande i en tid med krig og konflikt. *”Og vi ved alle godt, når USA udviser stabilitet, at det også har en stabiliserende effekt på verdensbilledet, ligesom der bliver skabt styrkede bånd mellem de lande der har allieret sig, og som vi er en del af”*, tilføjede han.

Samarbejde og free association – en blanding af skepsis og optimisme blandt grønlandske politikere

For det grønlandske folketingsmedlem Aaja Chemnitz (IA) var der håb om en valgsejr til Demokraternes Kamala Harris på valgdagen den 5. november 2024. Hun gav også udtryk for, at et samarbejde med Donald Trump kan blive vanskeligere. *”Det giver sig selv, at det bliver nemmere at samarbejde med Harris end Trump, fordi der er nogle grundlæggende værdier, som vi deler mere med Demokraterne end med Republikanerne”*, sagde Aaja Chemnitz til Sermitsiaq med henvisning til, at særligt menneskerettigheder og kvinders reproduktive rettigheder er vigtige emner for IA.

Hun stillede sig også skeptisk overfor det forslag om en snarlig free association-aftale med USA, som tre tidligere embedsfolk fra Trump-administrationen fremsatte i en artikel i mediet The National Interest i oktober. *”Jeg tror, det er ret vigtigt at vi ikke lader os købe bogstaveligt talt af en drøm om noget andet, men at vi også husker på, hvilke konsekvenser det kan have i forhold til, at Grønland vil blive brugt som et missilforsvar set med amerikanske briller”*, udtalte folketingsmedlemmet.

Naleraqs formand, Pele Broberg, forholdt sig mere optimistisk om mulighederne for Grønland med Trump som præsident i USA, og forslaget om en free association-aftale på valgdagen. Dog ikke uden værdimæssige forbehold: *”Der kan være stor kontrast mellem USA og Grønland, ikke mindst når det kommer til retten til at bestemme over egen krop, som også er en del af deres valgkamp. Herhjemme kommer Naleraq ikke til at give afkald på sådanne basale rettigheder”*, udtalte Pele Broberg til Sermitsiaq den 5. november 2024.

Pele Broberg gav samtidigt udtryk for, at han ser muligheder for et stærkere bånd til USA, uanset hvem der er præsident i USA de kommende år, og at han ikke ser grund til at bekymre sig om en øget amerikansk militarisering i Grønland: *”Hvis Naleraq får noget at skulle have sagt efter valget (det kommende Inatsisartutvalg*

senest i april 2025, red.), så ser vi gerne forhandlinger om en direkte forsvarsaftale med USA, der kan træde i kraft den dag, vi ikke længere er en del af Kongeriget. [...] Dialogen vi har haft med amerikanerne, går den stik modsatte vej af flere militærbaser i Grønland. Det er faktisk ikke smart at lave flere baser i Grønland for man har ikke behov for det. Men vi har fået tilbudt al udstyret såsom egne patruljebåde, radarer og så videre som potentielt kan skabe 500 til 1000 arbejdspladser her i landet”, sagde Pele Broberg til Sermitsiaq.

Grønlands Erhverv ser positivt på amerikansk engagement i Grønland

På valgdagen den 5. november 2024 udtalte arbejdsgiverforeningen Grønlands Erhvervs (GE) direktør, Christian Keldsen, sig til Sermitsiaq om forventningerne til fremtiden efter det amerikanske præsidentvalg.

Christian Keldsen tilkendegav, at GE ikke forudser særlige fordele eller ulemper ved den ene eller anden præsidentkandidat. ”Man kan se, at den linje USA har lagt overfor Grønland i forhold til samarbejde, investeringer og genåbning af konsulatet, startede under Trump-administrationen, og linjen er faktisk fortsat under Biden”, sagde Christian Keldsen.

I Orientering nr. 16/2024 fra Rigsombudsmanden i Grønland oplyses det, at det amerikanske flyselskab United Airlines har meddelt, at de åbner en direkte rute mellem lufthavnen i Newark, New York og den nye internationale lufthavn i Nuuk fra juni 2025. ”Vi er kun interesseret i, at man får åbnet Grønland op for mere aktivitet ude i verden”, sagde Christian Keldsen og tilføjede, at flere amerikanske turister i Grønland også skal ses som et led i en styrket samhandel mellem USA og Grønland.

Lykønskninger og ønsker til et fremtidigt samarbejde fra Naalakkersuisut

Dagen efter valget, den 6. november 2024, udsendte Departement for Selvstændighed og Udenrigsanliggender en pressemeddelelse med Naalakkersuisuts officielle lykønskning til valgets vinder, Donald Trump.

Udover lykønskningen og en tak til den afgående præsident, Joe Biden, tilkendegiver Naalakkersuisut også sine forventninger til det fremtidige samarbejde mellem USA og Grønland: ”Naalakkersuisut vil fortsat arbejde for udmøntningen af Grønlands Udenrigs-, Sikkerheds-, og Forsvarspolitiske strategi, herunder styrkelsen af samarbejdet med USA, som bl.a. inkluderer oprettelsen af et arktisk nordamerikansk forum”.

Et udvidet samarbejde i regi af Permanent og Joint Committee, særligt ift. handel, fremhæves også, ligesom det kommende samarbejde i Arktisk Råd nævnes: ”Kongeriget står overfor at skulle overtage formandskabet i Arktisk Råd næste år, hvor Grønland kommer til at spille en ledende rolle. Her ser Naalakkersuisut frem til samarbejdet med USA under det kommende formandskab og til at høre nærmere om den nye administrationsprioriteter i det arktiske område”, skriver departementet i pressemeddelelsen.

I en udtalelse til Sermitsiaq den 7. november 2024 gav Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender, Vivian Motzfeldt, med henvisning til Grønlands udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske strategi 2023-2033 udtryk for, at man arbejder for at udvikle samarbejdet med andre lande, herunder USA. På et spørgsmål om holdningen til en free association-aftale med USA understregede hun, at det først og fremmest er Grønlands interesser, der skal varetages: ”Det er vigtigt, at vi som et samlet land overvejer, hvordan vi fremadrettet skal positionere os, ikke baseret på individuelle holdninger, men Grønlands interesser som et samlet land. Dette bliver prioriteret højest af alt”, udtalte hun til Sermitsiaq.

Politikere reagerer på kongresmedlems opslag på "X" om Grønland som delstat i USA

Fredag den 8. november 2024 udtalte grønlandske politikere sig efter et opslag på det sociale medie "X", skrevet af det republikanske kongresmedlem Mike Collins. I opslaget, som også har fået en del medieopmærksomhed i Danmark, vises Grønland under overskriften "Project 2029" på et kort over USA som en amerikansk delstat (farvet rød svarende til republikansk flertal).

Partiformand i Naleraq, Pele Broberg, ser ingen perspektiver i en model, hvor Grønland er en del af USA: *"Det kan ikke komme på tale, at vi skal være medlem af nogen union eller lignende, fordi så har man ikke højhedsretten. Vi har ikke interesse i først at kæmpe os fri af det danske kongerige, for derefter at melde os ind i det næste flertalstyranni [...] Vi skal ikke underlægge os amerikanske regler. Vi skal være et selvstændigt land, som får hjælp fra USA. Så kan man fortsætte med gratis sundheds- og uddannelsessystem - alle de goder vi kender i dag, plus vi kan få en bedre forbindelse til Nordamerika"*, udtalte han til KNR.

Formanden for Demokraatit, Jens Frederik Nielsen, tilkendegiver, at Grønland er et andet sted i selvstændighedsprocessen lige nu: *"Vi skal have bygget et fundament før vi skal starte statsdannelse. Det er vores holdning. Den ændrer sig ikke uagtet om amerikanerne eller nogen andre kommer med et tilbud"*.